

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Dubium II. Quid sit quantitas notabilis ad mortale peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

D V B I V M I I.

Quid sit quantitas notabilis ad mortale peccatum.

Variæ ea de re sunt sententiæ; *Navar.* nimis²⁰ 978
scrupulosè statuit medium regalem; alii nimis²⁰
laxè 100. aureos; moderatiùs *Tol. Med. Less. l. 2. c.*
1. 2. n. 29. 30. 31. Sc. duos regales; etsi minùs²⁰
sufficiat, si notabiliter noceat. ²⁰

Resp. Ea non mathematicè, sed moraliter²⁰
metienda est, non tantùm ex valore rei ablata,²⁰
sed etiam ex circumstantiis personæ, cui aufer-²⁰
tur, si nimirum ei grave damnum inferatur, aut²⁰
saltem charitas Christiana graviter lædatur :²⁰
quomodo respectu valde divitis, imò etiam Re-²⁰
gis, unus vel alter aureus notabile quid videtur;²⁰
respectu verò mediocriter divitum, quatuor²⁰
circiter regales, sive medius imperialis; respe-²⁰
ctu mechanicorum duo; respectu pauperis, u-²⁰
nus. Ita nunc plerique cum *Bon. Unde resolves:* ²⁰

I. Grave peccatum est auferre rem parvam²⁰
domino valde proficuum, v. g. sartori acum,²⁰
quam unicam habet, nec habere aliam potest,²⁰
quâ se alat. *Less. n. 33.* ²⁰

II. Grave item est (etsi non in specie furti) si²⁰
fur sciat ex jactura rei parvæ domino secutu-²⁰
ram valde magnam molestiam, v. g. quia²⁰
valde ad eam afficiebatur, nec similis recupe-²⁰
rari potest: nisi tamen sit nullius prorsus mo-²⁰
menti. *V. Bon. to. 2. de restit. in partic. d. 2. q. 8.*²⁰
p. 1. n. 8. ²⁰

III. Plus

» III. Plus requiritur ad notabilem quantitatem in rebus, quæ ultro proveniunt, & sunt valde expositæ, v. g. fructus ad viam publicam. » *V. Bonac. n. 10.*

» IV. Plus item, si quis à diversis, vel ab uno interpolatim, parva & plura furetur. *V. Less. n. 46.*

A D D E N D A.

979 Q. 214. Quidnam probabilius statuatur pro materia furti gravis. R. §. 1. Aliqui putarunt non posse assignari regulam universalem, unde desumatur gravitas materiæ in furto, sed hos rectè confutat *Esp. de Just. q. 27.*, nam potest determinari, quandonam fiat injuria gravis, ergo debet posse dari regula, ex qua colligatur gravitas injuriæ: injuria autem mensuratur in ordine ad aliquid tertium, quod sit quid notius, & fundet rationem regulæ universalis, dicemusque p. 2. n. 2. pacem communem, tranquillitatem publicam, mutuam conjunctionem & amicitiam hominum inter se, esse regulam illam obiectivam, quâ mensuratur gravitas vel levitas iniuriæ, & cum ista etiam sint finis Justitiæ, quod his graviter opponitur, est iniuria gravis, adeoque etiam datur mensura gravis furti.

980 §. 2. Materia furti potest dici gravis, vel absolute vel respectivè; illa dicitur gravis absolute, quam quicumque furatur, peccat mortaliter, à quocumque etiam furetur, non quòd semper tanta requiratur, sed quòd tanta sufficiat respectu omnium, & tanta requiratur respectu aliquorum. Materia gravis respectivè dicitur, si censeri debeat gravis respectu aliquorum, non tamen respectu omnium, quia nempe si auferam

ram alicui, peccabo mortaliter, possem tamen auferre alicui alteri, & non peccare mortaliter, uti paulò pòst declarabitur.

§. 3. In statuenda hìc regula communi est difficultas, suntque diversissimæ sententiæ; *Diana* p. 2. t. 3. R. 57. recenset novem; plures referunt *Lugo* d. 16. f. 2. *Dicast.* l. 2. t. 2. d. 9. d. 2. *Haun.* t. 2. c. 3. controv. 2. *Gormaz* à n. 689. Celebriores sunt hæ, in primis *Mol.* & aliorum cum *Esp.* q. 28., qui dicunt respectu hominum non habentium pingues facultates sufficere hoc, quod ordinariè datur in mercedem operario pro labore unius diei, sed cum mutetur illa merces pro varietate opificum, laborum, dierum, regionum, regula illa est obscurior & non satis determinata; deinde non est universalis, cum non conveniat v. g. Regibus. Altera est *Giatt.* *Haun.* n. 329 *Illf.* t. 4. d. 3. n. 151., qui pro regula statuunt quantitatem necessariam congruæ sustentationi hominis plebei uno die, sed hæc quantitas etiam videtur nimis parva respectu ditissimi Regis, qui irrationabiliter faceret, si propter solidum (per hunc intelligo octavam partem Imperialis, apud Italos Julium, apud Hispanos Regalem, apud alios blamuserum) graviter contristaretur aut indignaretur, cum tamen respectu hominis pauperrimi communiter censeatur materia gravis.

§. 4. Etiam in statuenda quantitate pecuniæ pro materia gravi furti sunt æquè diversæ opiniones; *Nav.* pro materia gravi posuit medium solidum; *Covarr. Salon: Llamas, Cord.*, solidum; *Med. Reb. Tol. Less.* duos solidos; *Valent. Sayr:* tres; *Haun.* posuit tertiam partem Imperialis, dicit-

dicitque n. 329. in illam quantitatem conspirare maiorem & saniozem Theologorum partem ; 7. *March.* & alii posuerunt quatuor solidos , quam sententiam *Sanch.* dicit esse in Hispania communem ; *Vega* posuit quatuor vel quinque solidos ; *Sot. Silv. Ang.* posuerunt duos circiter ducatos , (per ducatum hìc intelligo duos Imperiales) Hæ aliæque similes sententiæ , si loquantur respectivè ad aliquos homines , sustineri possunt , uti constabit ex dicendis , si autem singulas illas quantitates ponant pro materia absolute gravi respectu omnium , sustineri non possunt , saltem prima , secunda & ultima , quis enim dicat esse mortale , si ditissimo Regi furer unicum solidum ? è contrà quis dicat ad mortale respectu hominis pauperrimi requiri , ut ei furer duos ducatos ? hinc ,

§. 5. Probabilius est non posse pro regula universalis statui unam certam quantitatem pecuniæ , quæ sit materia absolute gravis , sive , quæ ad mortale requiratur & sufficiat respectu omnium ; est nunc satis communis cum *Moya* t. 3. d. 3. q. 3. c. 1. §. 2. *Gorm.* à n. 693. contra Auctores §. præced. relatos ; ad quos accedunt *Tann. Arr. Esp.* q. 31. *Dicast.* à n. 26. *Ills.* n. 148. Ratio est , quia quamcumque quantitatem posueris , erit talis , ut vel minor sufficiat vel major requiratur respectu alicuius , uti jam dictum , & patebit consideranti singulas quantitates ab AA. illis allatas. Neque hoc habet se merè per accidens , uti putant Adversarii , quasi ditior aut alius ob certas circumstantias remittat , nam quòd ditior censeatur remittere & esse minùs invitus , videtur fundari in ipsa rei natura , suppositâ dispari conditione ,
recta

recta enim ratio dicitur, etiam præscindendo à dissimili voluntate, gravius peccatum esse mendico auferre solidum, quàm eundem auferre Regi; & Rex meritò judicaretur ab omnibus irrationabilis, si vellet propter furtum solidi contristari vel indignari, sicuti mendicus, ergo. *Confirmantur hæc à pari ex dicendis n. 991. de iniuria contra famam, quæ enim est gravis respectu unius, potest esse levis respectu alterius.*

§. 6. Probabilius est, quòd gravitas furti non 984
fit mensuranda præcisè ex quantitate rei ablata, sed simul ex circumstantiis personæ, cui aufer-
tur. Ratio est, quia furtum in ratione gravis vel levis, constituitur per rationem damni illati domino rationabiliter invito, ergo ejus gravitas desumi debet per ordinem, partim ad damnum, quod infertur, partim ad voluntatem ejus, qui damnificatur, atqui pauper accipit maius damnum & est magis invitus, quàm dives, uti patet, docetque *S. Th. opusc. de erudiendis Principibus l. 7. c. 8. In amissione unius gallinæ plus pauper gravatur, quàm unus multum dives gravaretur in mille marcis: in quem sensum Christus Marc. 12. v. 43. dicit viduam, quæ quadrantem miserat in gazophylacium, misisse plus omnibus divitibus, quia nempe respectu pauperis viduæ erat unicus quadrans æstimabilior; ideoque etiam pauper, si ipsi eripiatur sua res parva, censetur habere maiorem causam iustæ contristationis & indignationis, ergo gravitas furti non est mensuranda præcisè ex quantitate rei ablata, sed etiam ex circumstantiis personæ, cui auferitur.*

§. 7. Materia gravis furti probabiliter statui- 985
tur valor requisitus ad sustentationem pro una
die,

die, congruam respectu illius; cui aufertur, ita cum aliis *Sporer* t. 5. o. 5. n. 29. *Gorm.* n. 699. & in re consentiunt alii, speciatim *7lls.* n. 147. Ratio est, quia merito ab omnibus multum æstimatur posse pro una die honestè subsistere, & cui hoc tollitur, verè redditur miserabilis pro illa die, ergo censetur illi dari causa gravis contristationis & dissolvendæ amicitiae, ergo est iniuria gravis, secundum dicenda p. 2 n. 2. deinde cui tantus valor tollitur, censetur pati grave damnum & esse graviter invitus, ergo & debet censi pati gravem iniuriam: Per sustentationem autem hic intelligo necessaria ad honestè vivendum unâ die quoad victum, vestitum & habitationem, secundum communem & mediocrem modum, quem servant homines similis conditionis. Nunc regula hæc magis determinanda est ad quantitatem pecuniæ;

986 §. 8. Materia absolutè gravis in furto personæ extraneæ, probabiliter statuitur esse quantitas duorum ducatorum. Ratio est, quia quisquis tam multum furatur à quocumque, peccat mortaliter, & tam multum videtur requiri, ut quis peccet mortaliter furando ditissimo Regi: est autem etiam respectu huius gravis, quia videtur sufficere illi, ac etiam requiri pro sustentatione unâ die, uti magis declarabitur n. 997. & 998. Dixi, personæ extraneæ, nam de furtis domesticorum & filiorum dicetur specialiter à n. 1014.

987 §. 9. Quantitas respectivè gravis videtur sic posse probabiliter statui, ut respectu cuiuscumque etiam ditissimi Regis sint duo ducati; respectu inferioris Principis, unus ducatus; respectu viri per-illustris aut mercatoris valde divitis, unus

unus Imperialis ; respectu mercatoris mediocriter divitis, medius Imperialis ; respectu civis mechanici, tertia pars Imperialis ; respectu tenuioris civis vel rustici, duo solidi ; respectu hominis utcuque pauperis, scsqui-solidus ; respectu planè pauperis, etiam unicus solidus ; & de omnibus inter-mediis loquendum est cum proportione. Ratio est, quia tam multum videtur requiri & sufficere ad singulorum sustentationem pro integra die, ergo censebuntur pati grave damnum & esse graviter invitati, si tam multum auferatur, non autem, si auferatur minus : intelligo autem dictas pecunias secundum monetam & æstimationem, quæ nunc est in his partibus, nam rectè notat *Dicast.* à n. 32. pretia & valorem pecuniarum notabiliter variari pro varietate temporum & locorum, in quibus oporteret dicta sic accommodare, ut tantundem tum & ibi assignaretur, quantum postularet honesta sustentatio ejus, cui res auferatur.

§. 10. *Objiciuntur* multa contra hætenus dicta, 988
ex quorum solutione meliùs intelligetur sententia nostra : 1. *Æstimabilitas* rei temporalis, v.g. pecuniæ, nullo modo dependet à privata indigentia Domini, sed à conducentia, quam habet, ad usum humanum tanquam ad finem suum, qui præcipuè est sustentatio hominis, atqui hæc conducentia est eadem, sive pecunia sit pauperis, sive divitis, ergo æstimabilitas etiam est eadem, ergo quod respectu pauperis est materia gravis, etiam est respectu divitis, per se loquendo, ita *Ills.* n. 148. *l. N. maj.* Nam partialiter dependet à circumstantiis personæ, cui servit, uti constat ex dictis n. 984.

Instabis 1. Jus divitis ad suum solidum est æquè 989
magnum, quàm Jus pauperis ad suum, ergo sive diviti sive pauperi furer solidum, lædo æquè
magnum

magnum Jus, ergo æqualiter pecco contra Justitiã, quamvis magis peccem contra charitatem, si furer pauperi, ita *Dicast.* à num. 29. R. Jus divitis est æquè magnum, *materialiter*, conced. *formaliter*, *n. anteced. & conj. q.* Quantitas materialis Juris habetur per respectum ad res secundum se; è contrà quantitas formalis æstimatur secundum necessitatem vel utilitatem, ad quam ordinatur, sic enim si habeam maldrum filiginis nunc valens tribus Imperialibus, & illud servem in sequentè annum, tùmque valeat sex Imperialibus, habeo in mea filigine hoc anno Jus æquè magnum materialiter, ac habiturus sum post annum, attamen post annum habebo Jus majus formaliter, quia erit mihi utilius, hinc qui eam filiginem mihi eriperet hoc anno, non faceret mihi tantam injuriam, quantam si post annum, supposito quòd hoc anno fuissèm venditurus vel eã ufurus: Simile autem est in pecunia respectu pauperis & divitis, hinc si donem solidum unum tam pauperi quàm diviti, meritò censebor plus donare pauperi, qui magis æstimabit ac majores referet gratias quàm dives.

990 *Instabis 2.* Ergo si pauper unum solidum permutet cum divite, permutatio erit injusta, quia solidus pauperis erit formaliter pretiosior quàm solidus divitis, ita *Ess. Quæst. 31.* R. *N. Sequelam:* Nam solidus pauperis est soli pauperi pretiosior, non autem diviti, è contrà solidus divitis est soli diviti minùs pretiosus & non pauperi, hoc ipso autem, quòd pauper accipiat solidum divitis, & dives solidum pauperis, uterque solidus permutatus accipit suum pretium formaliter majus vel minus ab illis permutantibus, adeòque solidus divitis fit pauperi pretiosior, quàm fuerit diviti, & solidus pauperis fit diviti minùs

minùs pretiosus, quàm fuerit pauperi, ergo hæc permutatio habebit æqualitatem, non tantùm materiale, sed etiam formalem, ergo est iusta.

Instabis 3. Ex hoc, quòd aliquis sit in fama dives, 991
v.g. habeat famam in omni virtute, si illi detraham famam callitatis, non ideo minùs pecco, quàm si fuisset pauper in fama & habuisset solam famam callitatis, ergo ex eo, quòd furer solidum diviti habenti plures solidos, non ideo minùs pecco, quàm si furer pauperi habenti unum tantùm. R. 1. Isto argumento confirmatur nostra sententia, nam uti in detractioe non debet tantùm attendi *quod*, sed maximè *de quo & cui* dicatur, ita in furto. R. 2. N. *conseq.* Ideo diximus sufficere minorem quantitatem in bonis fortunæ respectu pauperis, quia pauper in his patitur majus damnum & rationabiliter est magis invitus: oppositum est in fama, nam qui habet majorem famam, illi faciliùs nocetur & infertur majus damnum, ideòque est rationabiliter magis invitus, sic enim si de homine valde sancto dicas esse mendacem, peccas graviter, si autem dicas de alio, non ita facile peccas graviter, & ratio utriusque dabitur P. 2. Num. 1194.

Instabis 4. Si omnes essent pares conditione, 992
esset respectu omnium una quantitas gravis furti, ergo & iam est, quia natura in taxanda læsione gravi considerat hominem secundùm ea, quæ ipsi à natura insunt & debentur. *Confirmatur*: nam natura est eadem in omnibus, quæ nec divitias nec paupertatem curat, ergo quod ex natura est grave respectu unius, etiam est respectu alterius. R. N. *Conseq.* & *eius probationem*, oppositum enim farentur omnes in læsione famæ, ubi maximè attenditur, cui detrahatur. *Ad confirmat. N. conseq.*

Nam per naturam hic non intelliguntur causas necessariz vel naturales, sed intelligitur Jus five Lex Naturæ vel recta ratio, suppositis autem divitiis in uno & in altero paupertate, recta ratio dicitur per ablationem solidi plus noceri pauperi quam diviti, quia pauper fit miserabilior, adeoque rationabiliter est magis invitus, ergo secundum Jus Naturæ non est æqualis quantitas statuenda pro utroque.

993 *Instabis 5.* Ex hoc, quod dives damnum suum facilius reparet quam pauper, non sequitur diviti fieri minorem injuriam, uti ex hoc, quod Christus statim potuisset reparare omnia damna sibi facta per contumelias, vulnera, mortem, non sequitur ideo minorem ipsi factam esse injuriam. *Resp.* Neque nos hoc diximus: potest tamen probabiliter dici, si fiat injuria alicui, qui scitur facile posse reparare illam, alioqui non facienda, nisi sciretur facile posse reparari, non fore moraliter tam gravem injuriam: hoc tamen non habet locum in Christo, cui ita fiebant injuriæ, ut vel non sciretur posse reparare, vel æquæ factæ fuissent, licet inferentes hoc scivissent.

994 *Instabis 6.* Saltem (secundum dicta) divites erunt peioris conditionis quam pauperes, quia poterit citra mortale plus illis auferri; cum tamen Jus deberet potius illis favere, quia plus afferunt ad bonum commune. *R. N. Seq.* Nam etiam plus habent. *Nec obstat,* quod quod plus habent, eò plus periculi habeant, ne auferatur: *Nam* hoc compensatur per alia commoda, habentque etiam divites plura media, quibus pericula propulsent & se tueantur.

995 *Objicies 2.* Non est ratio, cur gravitas furti potius desumatur per ordinem ad sustentationem diurnam quam

quàm ad aliquid aliud. *R. N. assumptum*, nam in primis indigere sustentatione diurna est commune omni homini, ergo inde peti potest regula universalis: deinde finis præcipuus bonorum externorū est sustentatio vitæ humanæ, ergo rectè dicimus id censerì grave in bonis externis, quod censeretur grave contra istum finem, grave autem censeretur, si homo priveretur sustentatione per integrū diem, uti dictum est num. 985, ergo.

Objicies 3. Si gravitas furti metienda sit ⁹⁹⁶ ex circumstantiis personæ, cui aufertur, nunquam determinari poterit ea gravitas, quia pendebit ab infinitis circumstantiis etiam ignotis, scire enim non possumus, an Dominus sit liberalis vel avarus, an nunc sit bene dispositus vel malè, adeoque magis invitus: item nescimus, an re ipsa sit pauper an dives, nam aliqui videntur divites, qui sunt pauperes, & contrà, ergo nunquam sciri poterit, quænam hinc & nunc sit quantitas requisita & sufficiens. *R. N. Seq.* Nam in primis, si aliud non constet, præsumere debemus Dominum esse talem, quales ordinariè sunt homines, spectatâ complexione & educatione communi secundum rationem ætatis, conditionis, sexus & regionis: quòd si prudens sit suspicio esse v. g. avarum, tantò majorem causam habeo nil furandi: deinde quoad statum pauperis vel divitis, quisque prudenter reputatur talis, qualem se externè præfert, & simul qualis in communi à plerisque habetur, quòd si aliter est, per accidens erit, si fur occasione hujus erroris invincibilis diversimodè peccet, & lædat Jus majus, quod putavit esse minus, vel contrà.

Objicies 4. Ad sustentationem diurnam poten- ⁹⁹⁷
tissimi Regis non potest sufficere duplex ducatus,

Pp3

ergo

ergo hæc quantitas malè ponitur pro regula respectu illius, ita Lugo n. 26. R. N. antecedens, nam si semel in statu suo sit constitutus, ut hunc sustineat consideratâ solâ ejus personâ secundum necessitatem victûs, vestitûs & habitationis, sufficeret ea quantitas ; quod inde patet à posteriori, nam sæpe maximi Principes Regibus pares non dant in dies in victum Oeonomo alicui sustinenti familiam, nisi circiter ducatum pro singulis accumbentibus, & tamen talis Oeonomus habet insuper inde lucrum ; quòd si alterum ducatum in dies adjicias, habebis etiam, quæ vestitus & habitatio requireret, neque enim ad sustentationem personæ spectare censentur pompæ aliæ aularum aut apparatus armorum.

998 *Instabis.* Quantitas, quæ pro Rege statuitur, debet se ita habere ad quantitatem, quæ pro cive statuitur, uti se habet opulentia Regis ad opulentiam civis, sed opulentia Regis superat opulentiam civis longè magis, quàm duo ducati superent medium Imperialem, ergo respectu Regis non sufficient duo ducati. R. Debet se ita habere, cum æqualitate arithmetica, seu cum proportione perfectè correspondente, N. Cum æqualitate geometrica & proportione quadam deficiente, C. maj. & n. conseq. Sic enim se habet, si considerentur majora onera, frequentiora damna, plura pericula Regum : imò sæpe Reges sunt respectivè pauperiores quàm aliqui cives, cum sint in magnis debitis : atque etiam ideo AA. communiter posuerunt unum ducatum etiam respectu Regum, quia loquuntur de Regibus non ditissimis, prout nunc communiter non sunt, quod etiam valet de aliis, licet multa possideant.

Obji-

Objicies 5. Videtur nimis laxum dicere, quòd 999
 possit quis absque mortali furari ditissimo Regi
 ultra tres Imperiales. *R. N. afs.* cum *Sporer* supra,
Laym. Lib. 3. T. 3. P. 1. c. 1. n. 3. aliisque gravissimis
 Auctoribus, qui ponunt duos vel tres ducatos
 respectu ditissimi Regis; sed jam notavimus
 paucos esse ditissimos Reges, unde etiam pro illis
 variat regula secundum varietatem opulentiæ.
Instat Lugo: quamvis furtum trium Imperialium,
 si semel fiat, non sit actuale damnum grave
 respectu ditissimi Regis, tamen erit grave, si sæpius
 repetatur aut à diversis fiat, jam verò si homines
 semel sciant se posse citra mortale Regi ditissimo
 furari tres Imperiales, cum Summa ita magna
 multum alliciat, omnino præsens periculum est,
 ne Summam illam sæpius, aut saltem plurimi eam
 furentur, ergo dicendum est esse graviter prohi-
 bitum tam multum furari. *Præb. Conseq.* Ideo enim
 dicimus unicam pollutionem aut fractionem sigilli
 esse mortalem, quia quamvis, si semel tantum fie-
 rent, non ita graviter nocerent, tamen quia est
 periculum, ne, si scirentur aliquando licere,
 sæpius repeterentur, eò quòd homines putaren-
 hic & nunc esse illam circumstantiam, in qua
 liceret, ideo debuerunt illa pro omni casu esse gra-
 viter illicita. *Resp.* Si argumentum valet, probat
 contra suos AA. etiam medium Imperialem esse
 materiam gravem respectu ditissimi Regis,
 eadem enim ratio applicari potest, ergo
 nè unus quidem ducatus requiretur, quem tamen
 requirunt cum *Dicast.* num. 36; itaque N. ideo
 fore periculum proximum aut per se repetendi
 ea furta, nam si repetantur, non manebit furtum
 trium, sed fiet sex, novem vel plurium Imperia-
 lium, qui erunt materia gravis. De pollutione

vel fractione sigilli non est eadem ratio, nam quòd hæc, licèt unicâ vice facta, sint gravia, scimus etiam aliunde, saltem ex declaratione Ecclesiæ & communi consensu Doctorum, de tali autem furto non persuadet, neque tanta authoritas, neque certa ratio.

1000 *Objicies 6.* Quamvis diviti eripiatur, quantum requiritur ad sustentationem pro una die, ipse aliunde habet, quo istâ die subsistat, ergo non censetur ei per hoc dari justa causa gravis contristationis vel dissolvendæ amicitia. *R. N. conseq.* nam quæ aliunde habet, jam considerata sunt tanquam constituentia personam divitem, à qua ideo possit citra mortale plùs eripi, adeòque jam antecederet positum est, atque si præter illud non haberet aliquid, ergo facultas illa aliunde habendi sustentationem non debet iterum adduci in considerationem pro extenuanda gravitate illius injuriæ.

1001 *Objicies 7* Si materia gravis, v.g. respectu Nobilis, sit Imperialis, ergo qui tali furaretur Imperialem, minùs obolo, non peccaret graviter. *R. Haun. n. 330. Gorn. n. 723. Carden. in 1. Crisi D. 27. c. 3, iterùmque in 2. Crisi D. 23. num. 110. concedunt sequelam,* putant enim has quantitates debere statui in tanto determinatè & quasi in indivisibili, ita ut si quid minimum desit, non sit materia gravis: è contrà alii communiter & fortè probabilitùs constituunt in tanto moraliter, v.g. quando secundùm prudentem æstimationem diceris Nobili eripuisse Imperialem, peccâsti mortaliter, uti si deficient tantùm sex nummi, quorum triginta v.g. faciant solidum; si autem eriperes minùs viginti-quatuor nummis, non censeris eripuisse Imperialem nec peccâses mortaliter. *Neque obstat,* quòd Justitia dicatur intendere æqualitatem arithmeticam: *Nam hanc*

hanc intendit, non physicè, sed moraliter sumptam. Quòd si quis oppositam sententiam tenere velit, dicere debet consequenter, quòd Nobili furans Imperialem minùs nummo non peccet mortaliter, quia aliàs etiam mortaliter peccaret furans minùs duobus nummis, ergo etiam furans minùs tribus, & ita ulterius descendendo ad materiam certò levem : ex quo tamen non sequitur, quòd unicuique nummus sit materia gravis, sed tantum, quòd conjunctus cum aliis faciat materiam gravem, adeoque per additionem vel ademptionem unius nummi ab aliis censeatur induci vel demì distincta differentia specifica constituens rationem peccati gravis vel levis, quamvis enim materiae illæ (physicè loquendo & quoad entitates) non differant notabiliter, tamen differunt moraliter & quoad effectum, quia una est de se dissolutiva amicitiae, altera non : Et similia habentur in rebus physicis, nam ad mergendam navem requiritur & sufficit tantum præcisè pondus aquæ, ita ut si gutta deficeret, non mergeretur ; item ad hominem plenè inebriandum requiruntur præcisè tot guttæ vini bibiti, ita ut si una deficeret, non essent spiritus sufficientes ad plenam ebrietatem ; ubi vides unam guttam aquæ vel vini cum reliquis conjunctam inducere moralem diversitatem & effectum notabiliter distinctum ; & ita etiam est argumentandum in illa sententia, sed, uti dixi, altera est fortè probabilior.

§. II. Ex dictis, colligitur I. Non esse grave peccatum (per se loquendo) furari ultimam partem completè materiam gravem aut quantumcunque magnam summam cum animo statim restituendi, v. g. intra quadrantem horæ, quia per illam ablationem non infertur grave damnum, 1008

Pp5

neque

neque est periculum diuturnæ retentionis, ideòque Proximus non debet esse graviter invitus, ita *Vasq. Salas, Hurtad. Lefs. Lugo D. 8. N. 21. Moy. T. 6. D. 4. q. 4. §. 2. Gorm. n. 703.* Idem est, si velit intra ejusmodi breve tempus restituere etiam solam ultimam partem, quæ constituit materiam gravem, uti dicitur *P. 2. N. 249*, aut si ad breve tempus restitutionem differat, *Vasq. Sanch. Sayr. Rebel. Dian. Regin. Basf.* aliique plurimi cum *Oviedo de Pec. Contr. 3. n. 103. & Moya §. 3;* sed de dilatione vide dicenda *P. 2. n. 252.*

1003 *Colligitur 2.* Si materia furti sacrilegi sit res, quæ pretio temporali æstimari solet, uti sunt calix aliæque spectantia ad Ecclesiam, gravitas determinanda est, uti diximus de re profana, attento valore secundum æstimationem communem: Si autem sit res adæquatè sacra, v. g. Reliquiæ, putant aliqui non dari parvitatem materiæ, sed semper peccari mortaliter, quantumcunque parvum quis furetur, quia *Clemens VIII, Paulus V. & Urbanus VIII.* excommunicant ipso facto eos, qui sine consensu eorum, qui præsunt Ecclesiis in Districtu Romano, extrahunt minimas, & quidquid potest habere umbram aut prætextum Reliquiarum, uti cum aliis testatur *Baldel. in Theol. Mor. T. 2. L. 3. D. 15. à n. 29;* rectè tamen notant *Sanch. Bonac. Castrop. & alii cum Dian. P. 5. T. 5. R. 35.* pro locis extra Districtum Romanum (pro quo fuerit specialis ratio sic prohibendi) dari parvitatem materiæ, & considerandam esse dignitatem aut raritatem Reliquiarum, ideòque fore mortale, si quis vel minimam partem Sanctæ Crucis furaretur: è contrà fore veniale, si quis à corpore alicujus Sancti auferret aliquid pulveris, capillum, aut simile quid, quod neque deformat ipsam Reliquiam, neque illius æstimationem minuit, ita *Baldel. num. 25.*

DUBIUM